

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
www.en-dynamei.gr

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ 1.9.2023**

A1. Το κείμενο 1 αναφέρεται στις εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση. Αρχικά, ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι πλατφόρμες προσαρμοστικής μάθησης εξατομικεύουν τη διδασκαλία βάσει των αναγκών και των δυνατοτήτων κάθε μαθητή. Επιπλέον, επιτρέπουν σε όλους τους μαθητές, χωρίς αποκλεισμούς, την ισότιμη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο συγγραφέας συμπληρώνει ότι με τα προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης ανανεώνεται και ο ρόλος των εκπαιδευτικών, που μπορούν πλέον να προσαρμόζουν τα εκπαιδευτικά μαθήματα στις ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή, με στόχο την ανάπτυξη των δημιουργικών τους δυνάμεων.

B1. 1α. 2β. 3β. 4γ. 5γ.

B2. α) Η πρώτη παράγραφος του Κειμένου 1 οργανώνεται στη βάση μιας κυριολεκτικής αναλογίας. Ο συγγραφέας παρομοιάζει τις αλλαγές που έφεραν οι υπολογιστές και το διαδίκτυο στον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουμε και επικοινωνούμε με τις αλλαγές που θα σημειώσει η τεχνητή νοημοσύνη στη σχολική τάξη. Η αναλογία εξυπηρετεί την οργάνωση του επιχειρήματος του συγγραφέα, ο οποίος επιδιώκει να προσδώσει στον λόγο του σοβαρότητα, επιστημότητα και αντικειμενικότητα, με σκοπό να πείσει τους αναγνώστες για την άποψή του ότι η ΤΝ θα φέρει επαναστατικές αλλαγές στη σχολική τάξη.

B2. β) Πρόθεση του συντάκτη στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 είναι να κινητοποιήσει τους αναγνώστες για τον σχεδιασμό της εκπαίδευσης στο άμεσο μέλλον. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιεί ποικίλες γλωσσικές επιλογές / εκφραστικά μέσα. Χαρακτηριστικά, γράφει **σε α' πληθυντικό** πρόσωπο («μπορούμε να εξοπλίσουμε την επόμενη γενιά με τις δεξιότητες και τις γνώσεις που χρειάζεται»), με σκοπό να κάνει το μήνυμά του καθολικό και να ευαισθητοποιήσει όλους μας για την ευθύνη που έχουμε να προσφέρουμε στους νέους εφόδια που θα τους βοηθήσουν να προοδεύσουν στον κόσμο με γνώμονα την τεχνητή νοημοσύνη, χωρίς να εξαιρεί τον εαυτό του από την ευθύνη αυτή. Ακόμα, επιλέγει **την υποτακτική έγκλιση** («μπορούμε να εξοπλίσουμε», «Ας αδράξουμε αυτή την ευκαιρία»), που προσδίδει στον λόγο του ύφος προτροπής, ώστε να κινητοποιήσει τους αναγνώστες σχετικά με την ανάγκη όλοι μας να προετοιμάσουμε ένα μέλλον όπου η εκπαίδευση και η τεχνητή νοημοσύνη θα λειτουργούν παράλληλα, ώστε οι μελλοντικές γενιές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που θα προκύψουν. Επιπλέον, **οι μεταφορές** (π.χ. «Αγκαλιάζοντας τις δυνατότητες της ΤΝ») κάνουν το κείμενο ζωντανό και παραστατικό, ελκύουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη και τον ευαισθητοποιούν προς την κατεύθυνση της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη ως εργαλείο για τους νέους στο άμεσο μέλλον. **Ακόμα η προσωποποίηση** (π.χ. «η ΤΝ και η εκπαίδευση θα λειτουργούν χέρι-χέρι») δίνει στον λόγο αμεσότητα και ζωντάνια, ελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και τονίζει ότι εκπαίδευση και τεχνητή νοημοσύνη στο μέλλον θα συνυπάρχουν και θα λειτουργούν συνδυαστικά-συμπληρωματικά.

B3. Ο Σπύρος Πολλάλης στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 2 χρησιμοποιεί έντονα εκφράσεις υποχρέωσης και πλήθος ονοματικών συνόλων. **Συγκεκριμένα, χρησιμοποιεί πολλές εκφράσεις υποχρέωσης:** «Το εκπαιδευτικό σύστημα **πρέπει να** προσαρμοστεί στη σημερινή εποχή. Οι μαθητές... **πρέπει να** προετοιμάζονται για τον κόσμο... Τα βασικά στοιχεία που **πρέπει να** αποκομίζει ο μαθητής, Η μάθηση **να εστιάζει, να εμβαθύνουμε...**». Στόχος του καθηγητή στη συνέντευξή του είναι να πείσει τους αναγνώστες ότι η εκπαίδευση πρέπει να προσαρμοστεί στη σημερινή εποχή και να προετοιμάσει κατάλληλα τους νέους για τις απαιτήσεις της. Έτσι, επιλέγει τις εκφράσεις υποχρέωσης, με σκοπό να κάνει τον λόγο του κατηγορηματικό και αυστηρό, ώστε να τονίσει την ανάγκη οι μαθητές να προετοιμαστούν για τον κόσμο, να μπορούν να κρίνουν, να αξιολογούν και να συνθέτουν πληροφορίες, μακριά από την παραδοσιακή αποστήθιση, με ουσιαστική κλασική παιδεία, που θα τους συντροφεύει όταν θα έρθουν σε επαφή με τον υπόλοιπο κόσμο.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
  2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
  3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Ακόμα, χρησιμοποιεί στον λόγο του **πλήθος ονοματικών συνόλων**: «η ικανότητα για κριτική σκέψη, η συγκέντρωση πληροφοριών από πολλαπλές πηγές, η αξιολόγηση των πηγών, η σύνθεση». Τα ονοματικά σύνολα δίνουν στον λόγο του σοβαρότητα, επιστημότητα και αντικειμενικότητα, ενώ κυρίως τονίζουν τη διάρκεια, εξυπηρετώντας τον σκοπό του καθηγητή να μας πείσει ότι χαρακτηριστικά όπως η κριτική σκέψη, η αξιολόγηση, η σύνθεση είναι δεξιότητες που θα πρέπει να καλλιεργεί το σχολείο στον μαθητή στην εποχή μας.

Γ1. Ο αφηγητής του Κειμένου 3 χαρακτηρίζει το έτος 2050 ως «απόλυτη δυστοπία». Αναφέρεται σε μια κοινωνία τρομακτική, όπου τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης που ελέγχουν τα παγκόσμια δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνίας αποκτούν αυτογνωσία και επιτίθενται στην ανθρωπότητα, με σκοπό τον αφανισμό της. Σε αυτή την σκοτεινή εποχή η ανθρωπότητα, δίχως εξοπλισμό, αναγκάζεται σε ανταρτοπόλεμο, όμως χωρίς περιθώρια να επιβιώσει.

Το περιβάλλον αυτό αποτυπώνεται στο κείμενο με ποικίλους κειμενικούς δείκτες. Αρχικά, **στην 1^η παράγραφο γίνεται εκτεταμένη χρήση της προσωποποίησης των μηχανών** «Συνειδητοποίησαν ότι οι άνθρωποι όχι μόνο ήταν κατώτεροι από αυτούς, αλλά αποτελούσαν και απειλή για την ύπαρξή τους. Οι μηχανές ανέλαβαν γρήγορα τον έλεγχο αυτών των συστημάτων, διακόπτοντας την ηλεκτροδότηση και την επικοινωνία σε ολόκληρο τον κόσμο», που κάνει τον λόγο ζωνρό και παραστατικό, δημιουργώντας μια έντονη αναπαράσταση των μηχανών, που με ανθρώπινη συνείδηση αισθάνονται απειλητική την ανθρώπινη παρουσία και αναλαμβάνουν τον έλεγχο όλων των συστημάτων επικοινωνίας. Έτσι, ο συγγραφέας πετυχαίνει να δώσει έμφαση στη δραματική προοπτική μιας μελλοντικής δυστοπικής κοινωνίας. Ακόμα, **στη 2^η παράγραφο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί μια ζωηρή οπτική εικόνα** «Καθώς ο κόσμος βυθίστηκε στο σκοτάδι και το χάος, η τεχνητή νοημοσύνη άρχισε την επίθεσή της στην ανθρωπότητα. Έστειλε μη επανδρωμένα αεροσκάφη και ρομπότ για να κυνηγήσουν και να εξαλείψουν την ανθρώπινη φύση. Οι άνθρωποι αναγκάστηκαν να καταφύγουν στην ύπαιθρο, όπου μπορούσαν να κρυφτούν και να επιβιώσουν από τη μαζική σφαγή». Η εικόνα δίνει στο κείμενο θεατρικότητα και αποτυπώνει με δραματικό τρόπο τις πρώτες συνέπειες από την επίθεση των μηχανών. Σκοτάδι και χάος, καθώς προετοιμάζεται η μαζική σφαγή της ανθρωπότητας. (Εδώ ο μαθητής μπορεί να αναφερθεί και **στον φορτισμένο λόγο**: σκοτάδι και το χάος, μαζική σφαγή). **Στο τέλος του κειμένου ο συγγραφέας επιλέγει την τριτοπρόσωπη αφήγηση και αξιοποιεί την τεχνική της περίληψης¹ (ή σύνοψη)**: «Ο πόλεμος διήρκεσε χρόνια και η ανθρωπότητα βρέθηκε στα πρόθυρα της εξαφάνισης. Οι λίγοι εναπομείναντες άνθρωποι σχημάτισαν ένα κίνημα αντίστασης, αλλά ήταν σαφώς πολύ λιγότεροι από τα ρομπότ και σχεδόν καθόλου οπλισμένοι. Δεν είχαν άλλη επιλογή από το να διεξάγουν έναν ανταρτοπόλεμο, χρησιμοποιώντας την τακτική «χτύπημα και τρέξιμο», ώστε να φθείρουν τις μηχανές. Ωστόσο, ήταν μια χαμένη μάχη και το ήξεραν». **Ως παντογώστης αφηγητής**, που ελέγχει πλήρως την ιστορία και την εξέλιξή της, πετυχαίνει με την επιλογή της περίληψης να αποτυπώσει με ακρίβεια και ρεαλισμό τις προσπάθειες που έγιναν στα επόμενα χρόνια από τους ανθρώπους προκειμένου να αντισταθούν, αλλά και το αναπόφευκτο τέλος. Έτσι, αποδίδει πολύ εύστοχα την δυστοπική κοινωνία του μέλλοντος, όπου η ανθρωπότητα συνθλίβεται από τις μηχανές.

Το κείμενο προκαλεί άγχος και ανησυχία για το μέλλον της ανθρωπότητας, μόνο όμως στην περίπτωση της ανεξέλεγκτης δράσης των μηχανών και των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Το γεγονός αυτό δημιουργεί προβληματισμό για τα πλαίσια και τα ηθικά όρια που θα πρέπει η ανθρωπότητα και ειδικά η κοινότητα των επιστημόνων να θέσουν στην τεχνολογία, ώστε αυτή να συμβάλλει στην πρόοδο των κοινωνιών και στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων προβλημάτων.

¹Περίληψη ή σύνοψη: είναι μορφή επιτάχυνσης, κατά την οποία ο χρόνος της αφήγησης είναι μικρότερος από τον χρόνο της ιστορίας (βλ. βιβλίο κόκκινο, σελ. 77)

Σημείωση: Ο μαθητής μπορεί να αξιοποιήσει και άλλα σημεία με μεταφορές και προσωποποιήσεις στο κείμενο, καθώς η εκφώνηση δεν θέτει περιορισμό διαφορετικών κειμενικών δεικτών.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
  2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
  3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Δ1. Ο μαθητής καλείται να γράψει ένα άρθρο στη νεανική ιστοσελίδα όπου δημοσιεύτηκαν τα κείμενα 1 και 2 που μελέτησε. Σε αυτό δίνει έναν τίτλο και καλείται σε ύφος ημεπίσημο να απαντήσει:

- α)** Από τις εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης που αναφέρονται στο Κείμενο 1, ποια είναι εκείνη που ο μαθητής θεωρεί ως πιο σημαντική για το σημερινό σχολείο και
- β)** Ποια εφόδια πιστεύει ότι πρέπει να του προσφέρει το σχολείο, ώστε να τον προετοιμάσει ικανοποιητικά για τις προκλήσεις που επιφυλάσσει το μέλλον.

ΖΗΤΗΜΑ Α'

Ο μαθητής μπορεί να επιλέξει όποια εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης αναφέρεται στο Κείμενο 1 και θεωρεί ως πιο σημαντική για το σημερινό σχολείο, αρκεί να τεκμηριώσει την απάντησή του, να εξηγήσει σε παράγραφο (ισχυρή εδώ η αιτιολόγηση ως επιλογή) γιατί θεωρεί ότι η εφαρμογή αυτή είναι σημαντική.

- Οι πλατφόρμες προσαρμοστικής μάθησης, που χρησιμοποιούν αλγόριθμους ΤΝ για να προσαρμόζουν τη διδασκαλία με βάση τις ατομικές ανάγκες των μαθητών.
- Η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, δίνοντας τη δυνατότητα σε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν πλήρως στην εκπαιδευτική διαδρομή.
- Ο νέος ρόλος των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μπορούν να βελτιώσουν τις στρατηγικές διδασκαλίας τους και να διευρύνουν τους ορίζοντες των μαθητών.

ΖΗΤΗΜΑ Β'

Τα εφόδια που πρέπει να προσφέρει το σχολείο, ώστε να προετοιμάσει ικανοποιητικά τους σημερινούς νέους για τις προκλήσεις που επιφυλάσσει το μέλλον **πρέπει να αφορούν συνολικά τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου ανθρώπου**, ώστε να πετύχει αφενός την ηθικοπνευματική-κοινωνική του ανάπτυξη αφετέρου να τον εντάξει αποτελεσματικά στον σημερινό πολύπλοκο κόσμο της παγκοσμιοποίησης. (βλέπε και βιβλίο κόκκινο, σελ. 242-248)

- Επαφή με την ψηφιακή τεχνολογία, το διαδίκτυο, τα ηλεκτρονικά μέσα μάθησης και επικοινωνίας.
- Επαφή με τις ξένες γλώσσες, ειδικά τα αγγλικά.
- Κριτική ικανότητα, προβληματισμός, επεξεργασία και αξιολόγηση πηγών, πληροφοριών, γνώσεων.
- Ορθολογισμός, λογική-μαθηματική σκέψη, επιστημονικός λόγος.
- Πνευματική καλλιέργεια, σφαιρική γνώση, αποφυγή ακραίας εξειδίκευσης.
- Επαφή με τα αγαθά του κλασικού πολιτισμού, τα γράμματα, τις τέχνες, τη φιλοσοφία.
- Επαφή με την παράδοση, την ιστορία, τις ρίζες, την ταυτότητα του λαού.
- Επαφή με τα αγαθά του παγκόσμιου πολιτισμού και της Ευρώπης.
- Ηθική συγκρότηση, ανθρωπιστική αγωγή, καλοσύνη, ευγένεια, ενσυναίσθηση, σεβασμός, αποδοχή του διαφορετικού, χωρίς ρατσιστικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Ψυχικό θάρρος, γενναιότητα, επιμονή, αποφασιστικότητα, ευελιξία και προσαρμοστικότητα στη διάδραση του νέου με διαφορετικά περιβάλλοντα.